

الحمد لله
الرحمن الرحيم

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران

مدرسه علمیه فاطمیه سلام الله علیها شهرستان جلفا

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان:

آثار اجتماعی زکات از منظر اسلام

استاد راهنما:

سرکار خانم آمنه عبدی

استاد داور:

پژوهشگر:

سکینه مشکی

بهار ۹۸

تحمیدیه

حمد پروردگاری را که از جهت تداوم فیض در هر عصری، ولیّ را حلقهٔ اتصال عالم خلق و عالم امر نمود. سپس با مواهب و نعمت‌ها، پاک سیرتانی را تربیت کرد تا همچون چراغی پرفروغ، روشنی بخش حیات انسان‌ها گردیده و نماد و سمبل خلیفه الهی انسان باشد^۱

۱. امام خمینی (ره)، مصباح الهدایه الی الخلافه و الولایه، ص ۱۷

تقدیم

تقدیم به پیشگاه منادی عدالت، قطب عالم امکان، یوسف زهرا سلام الله علیها منتقم خون صدیقه شهیده سلام الله علیها و حسین بن علی علیه السلام حضرت بقیه الله الاعظم حجت بن الحسن العسکری عجل الله تعالی فرجه الشریف، باشد که با شناخت این آثار و عمل به آن در جهت خوشنودی دل آن عزیز برداشته شود

تقدیر و تشکر

خدای متعال را شاکریم که به ما نعمت حیات را عنایت فرمود و توفیق داد تا بتوانیم از نعمت‌هایی که بر ما عنایت فرموده استفاده کنیم. وجود اساتید و همکاران دلسوز از جمله این نعمت‌های پر برکت الهی است که ما، در این مهم از ایشان یاری گرفتیم. لذا از بابت انجام وظیفه بر خود فرض می‌دانم که از یکایک آنان که در طی مراحل مختلف این کار مشارکت داشتند به ویژه همسر عزیزم و همچنین مدیریت محترم حوزه علمیه فاطمیه سرکار خانم محمدی و معاون پژوهش خانم آهنگری و استاد ارجمند خانم آمنه عبدی که این جانب را در انجام این پژوهش راهنمایی نمودند، تقدیر نموده و خواستار توفیق روز افزون این عزیزان را در نشر علوم و معارف الهی از خداوند سبحان هستم.

«إذا منعوا الزكاة منعت الارض بركتها من الزرع و الثمار و المعادن كلها قال امير المؤمنين (عليه السلام) ان الله يبتلي عباده عند الاعمال السيئة بنقص الثمرات و حبس البركات^۱» «تحقيقاً خداوند بندگانش را گاهی که کارنامه زشت ارائه کنند، به کاهش میوه‌ها، بازداشتن برکات و منع خیرات (و بستن خزائن خیرات) دچار و گرفتارشان می‌کند» بنابراین با پرداخت زکات است که انسان به برکات و فوزی نعمت‌ها دست می‌یابد و از آنها بهره‌مند می‌شود.

۱. نهج البلاغه، ص ۴۳۳، خطبه ۱۴۳.

نتیجه:

از آنچه گذشت بدست می‌آید که زکات جزء فروع دین است و از جایگاه خاصی برخوردار است همچنین به آثار اجتماعی زکات اشاره شده از جمله انجام فریضه واجب زکات نه تنها موجب نقص و کاستی مال نمی‌شود بلکه موجب فزونی و برکت آن هم می‌شود. زکات آثار اجتماعی فراوانی دارد که با توجه به آیات قرآن و روایت ائمه علیهم السلام در این پژوهش این نتیجه حاصل می‌شود که نظام دینی جامعه را به دو بخش فقیر و غنی تقسیم نمی‌کند بلکه وجود فقیر و غنی از آزمایشات الهی است اگر زکات در فرهنگ جامعه اسلامی جا بیفتد. فقر و بسیاری از مشکلات ناشی از آن اعم از بیکاری، مفاسد اجتماعی، بی‌دینی، ربا، فاصله طبقاتی، طغیان، آلودگی، و... کاهش می‌یابد و در یک نتیجه‌گیری کلی می‌توان گفت: عمل کردن درست به احکام اسلام باعث بوجود آمدن طراوت جامعه، رابطه همکاری، برادری، دوستی، عدالت در جامعه، امنیت، فراوانی نعمت، و... می‌شود.

منابع و مأخذ

- * قرآن کریم
- * نهج البلاغه
- * صحیفه سجاده
- ۱. ابن بابویه، محمد بن علی، خصال صدوق، تهران، جاویدان، ۱۳۶۳ش، ج ۱/۱۵۶
- ۲. ابن فارس، احمد بن فارس، معجم المقاییس، قم، مکتب الاعلام اسلامی، چاپ اول، ۱۴۰۴
ق، اللغة، ج ۳، ص ۱۷ «زکی»
- ۳. ابن منظور، محمد بن مکرم، لسان العرب، ج ۱، چاپ سوم، بیروت: دارالفکر لطباعه و ج ۶، ص ۶۵، «زکا»، النشر، دار صادر، ۱۴۱۴
- ۴. اسمعیل پور دره، مهدی، ره توشه عاملین زکات، تهران، موسسه اقامه ستاد فرهنگی، ۱۳۸۸.
- ۵. آمدی، عبدالواحد، غررالحکم و دررالکلم، مترجم: محمدعلی انصاری، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۱۳
- ۶. بروجردی، سید حسین، جامع الاحادیث. المهر، ۱۳۸۰، ج ۹. ص ۳۱۲.
- ۷. پاینده، ابوالقاسم، نهج الفصاحه، ایران، انتشارات جاویدان، ۱۳۲۴، ص ۴۷۹ حدیث ۲۲۶۲
- ۸. جعفری، محمدتقی، ترجمه و تفسیر نهج البلاغه، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۶، ص ۸۲۴
- ۹. جوادی آملی، عبدالله، تسنیم تفسیر قرآن کریم، قم، انتشارات اسراء، ج ۲ ص ۱۵۹
- ۱۰. حر عاملی، محمد بن حسن، وسائل الشیعه، قم، آل البيت، ۱۴۱۴ق، ج ۱۲، ص ۵۳.
- ۱۱. خلجی، علی، زکات رحمت و برکت، قم، شمیم گل نرگس، چاپ اول، ۱۳۸۶
- ۱۲. خمینی، سید روح الله، تحریر الوسيله، نجف، بیروت،
- ۱۳. دبیر خانه شورای زکات استان، زکات در قرآن، چاپ اول، ۱۳۹۲
- ۱۴. درایتی، مصطفی، تصنیف غررالحکم و دررالکلم، قم: دفتر تبلیغات اسلامی، بیتا
- ۱۵. دهقان، اکبر، ۱۱۴ نکته از قرآن درباره زکات، تهران، موسسه فرهنگی، چاپ پنجم، ص ۴۶، ۱۳۸۲
- ۱۶. دیلمی، ارشاد القلوب، ترجمه رضایی، ۱۳۷۷ش، ج ۱، ج ۱، ص ۱۸۴
- ۱۷. رازی، فخر الدین محمد بن عمر، مفاتیح الغیب؛ بیروت، دار احیائ التراث العربی، ۱۴۲۰،

ج ۲۵، ص ۱۳۰، ق

۱۸. راغب اصفهانی، ابوالقاسم حسین بن محمد، المفردات فی غرایب القرآن، بیروت: دارالمعرفه، بیتا ص ۳۸۱، «زکا»

۱۹. رشید رضا، محمد، المنار، الهیئه المصریه العامه للکتاب ۱۹۹۰م، ج ۱۱، ص ۶۷.

۲۰. شاذلی سید بن القطب بن ابراهیم، فی الضلال القرآن، انتشارات دار الشروق، بیروت، ۱۴۰۷ق جلد ۲.

۲۱. شعیری، تاج الدین محمد، جامع الاخبار، نجف، المطبعه الحیدریه، ۶ق، ص ۱۱۹.

۲۲. شهید ثانی، مجموعه ورام، ورام، قم، مکتبه الفقیه، ج ۱، ص ۶؛ منیه المرید، قم، مکتب الاعلام الاسلامی، ۱۴۰۹ق، ص ۳۸۱

۲۳. شیخ صدوق، محمد بن علی، عیون الخبر، انتشارات جهان، ۱۳۷۸ج ۲/۲۹

۲۴. شیخ صدوق، محمد بن علی، نجف، مکتبه الداوری، ۱۳۸۵. علل الشرایع، ج ۲، ص ۵۹.

۲۵. شیخ طوسی، محمد بن حسن، امالی طوسی، دار الثقافه، ۱۴۱۴ق، ج ۲، ص ۱۳۶

۲۶. طباطبایی یزدی، سید محمد کاظم، عروه الوثقی، بیروت، موسسه الاعلمی للمطبوعات، ۱۳۳۷-۱۲۴۷ق. ج ۴، ص ۶.

۲۷. طباطبایی، محمدحسین، ترجمه تفسیر المیزان، ج ۱، چاپ بیست و هشت، قم: انتشارات اسلامی، ۱۳۸۸.

۲۸. طبرسی، فضل بن حسن، مجمع البیان، چاپ سوم، تهران: انتشارات ناصر خسرو، ۱۳۱۲

۲۹. طریحی، فخرالدین، مجمع البحرین، ج ۲، چاپ دوم، تهران: مکتب النشر ثقافه الاسلامیه، ۱۳۶۱

۳۰. فتال نیشابوری، محمد بن حسن. روضه الواعظین / ترجمه مهدوی دامغانی؛ تهران، نی، ۱۳۳۶، ج ۲، ص ۵۶۹

۳۱. فراهیدی، خلیل بن احمد، کتاب العین، قم، موسسه انتشارات اسوه، چاپ دوم، ۱۳۸۳ج ۵، ص ۳۹۴

۳۲. فلاح زاده، محمد حسین، زکات، تهران، انتشارات ستاد اقامه نماز، ۱۳۸۳،

۳۳. فلسفی، محمد تقی، شرح و تفسیر دعای مکارم الاخلاق، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۷۰، ج ۱، ص ۱۳۳.

۳۴. قرائتی، محسن، زکات، تهران، ستاد اقامه نماز و احیای زکات، ۱۳۸۱.

۳۵. قرشی، علی اکبر، قاموس، ج ۶، چاپ پانزده، تهران: الاسلامیه، ۱۳۸۶-۱۳۸۷

۳۶. قریب، محمد، تبیین اللغات لتبیان الایات، تهران، انتشارات بنیاد، ۱۳۶۶ و ۱۳۸۱، ج ۱، باب زکوٰۃ

۳۷. قمی، عباس، سفینه البحار، تهران، فراهانی، ج ۲، ۱۴۰۲ق،

۳۸. قمی، علی بن ابراهیم، تفسیر قمی، دارالکتاب، ج ۲، ۱۳۶۳،

۳۹. کلینی، محمد بن یعقوب، اصول کافی، ج ۲، چاپ دوم، تهران: دارالکتب اسلامی، ۱۳۸۸

۴۰. کلینی، محمد بن یعقوب، فروع کافی، قم، قدس، چاپ اول، ج ۳، ۱۳۸۸

۴۱. گیلانی، عبد الرزاق، مصباح الشریعه، بیروت، مؤسسه العلمی للمطبوعات، ۱۴۰۰ق.

۴۲. مجلسی، محمد باقر، بحارالانوار، ج ۶۸، تهران: دارالکتب اسلامی، ۱۳۴۴

۴۳. محمدی ری شهری، محمد، میزان الحکمه. قم، دار الحدیث، ۱۳۸۳، ج ۱. ص ۴۱۱.

۴۴. معلوف لبنانی، لویس، المنجد، بیروت، ۱۹۳۱م.

۴۵. مغنیه، محمد جواد، تفسیر کاشف، دارالکتاب اسلامی، ج ۱، ۱۴۲۴ق.

۴۶. مکارم شیرازی و دیگران، ناصر، ترجمه تفسیر نمونه، ج ۱۵، چاپ بیست و هشت،

۴۷. نجفی، محمد حسن، جواهر الکلام، بیروت، دار احیاء التراث العربی، ۱۹۸۱م. ج ۱۵. ص ۲.

۴۸. نراقی، احمد معراج السعاده، قم، مؤسسه فرهنگی انتشاراتی طوبی محبت، چاپ اول،

۱۳۸۵، ص ۴۲۷-۴۳۵

۴۹. نوری، حسین، مستدرک الوسائل، ج ۱۲، چاپ اول، ج ۹، ص ۲۳۹، قم: مؤسسه آل البيت

لاحیاء التراث، ۱۴۱۸